

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 145/2010-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. apríla 2010 predbežne prerokoval sťažnosť H. B., T., zastúpenej Advokátskou kanceláriou E. P., s. r. o., P., konajúcou prostredníctvom konateľky a advokátky JUDr. E. P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 124/2007 a jeho rozsudkom z 27. marca 2009 a postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 180/09 a jeho rozsudkom zo 16. septembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť H. B. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. decembra 2009 doručená sťažnosť H. B. (ďalej len „sťažovateľka“) podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 124/2007 a jeho rozsudkom z 27. marca 2009 (ďalej aj „prvostupňový rozsudok“) a postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 180/09 a jeho rozsudkom zo 16. septembra 2009.

Označeným prvostupňovým rozsudkom bol v celom rozsahu zamietnutý návrh sťažovateľky na zaplatenie sumy 443 751 Sk, resp. 14 729,83 € s prísl. a zároveň bola sťažovateľka zaviazaná nahradiť odporcom v 1. a 2. rade trovy konania v sume 2 361,10 € v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Krajský súd na základe odvolania sťažovateľky rozsudkom sp. zn. 5 Co 180/09 zo 16. septembra 2009 prvostupňový rozsudok potvrdil a zaviazal sťažovateľku nahradiť odporcom trovy odvolacieho konania v sume 1 184,69 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Sťažovateľka uviedla, že „podaním zo dňa 27. 11. 2009 doručila Najvyššiemu súdu SR dovolanie opierajúce sa o dovolacie dôvody uvedené v § 237 písm. f), § 236 ods. 1, § 238 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Aj keď sťažovateľka zastáva názor, že nimi uvádzané dôvody dovolania sú v danom prípade relevantné a dovolacím súdom akceptovateľné, je si vedomá toho, že dovolací súd sa s jej právnou argumentáciou nemusí stotožniť a môže dovolanie ako neprípustné odmietnuť. Vzhľadom na túto skutočnosť s ohľadom na dikciu § 53 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov... a v záujme právnej istoty podáva aj túto sťažnosť.“

Podľa sťažovateľky sú právne a skutkové závery, o ktoré krajský súd v spojení s okresným súdom opreli svoje rozsudky, zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, pričom majú za následok porušenie jej označených práv.

V súvislosti s podaným dovolaním poukazuje sťažovateľka na to, že aj keď ho „možno považovať podľa príslušných ustanovení OSP za mimoriadny, ale pritom všeobecne prípustný opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam odvolacích súdov, sú zároveň v OSP (§ 236 až § 239) ustanovené podmienky prípustnosti dovolania, tzv. dovolacie dôvody, pričom ich posúdenie je vo výhradnej právomoci dovolacieho súdu. Sťažovateľ si je vedomý, že v danom prípade najvyšší súd nemusí akceptovať ním uvedené dovolacie dôvody obsiahnuté v podanom dovolaní, čo vytvára hrozbu odmietnutia jeho dovolania z procesných (formálnych) dôvodov. Za danej situácie existuje reálna hrozba, že k prípadnému odmietnutiu dovolania dovolacím súdom z procesných (formálnych) dôvodov by mohlo dôjsť až po lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, čo by po následnom podaní sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavnému súdu zakladalo dôvod na jej odmietnutie z dôvodu, že bola podaná oneskorene podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Sťažovateľka preto v záujme svojej právnej istoty súvisiacej s rešpektovaním lehoty uvedenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde podáva aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ešte predtým, ako dovolací súd o jej dovolaní rozhodol.“.

Sťažovateľka zastáva názor, že samotná skutočnosť, že podala dovolanie, o ktorom dovolací súd ešte nerozhodol, nezakladá dôvod na odmietnutie jej sťažnosti ústavným súdom pre neprípustnosť podľa § 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). V súvislosti s tým poukazuje na to, že nespochybniteľne vyčerpala všetky právne prostriedky na účinnú ochranu svojich základných práv a slobôd, pričom samotné rozhodnutie o nich, a teda aj prípadné odmietnutie jej dovolania z procesných dôvodov už nezávisí od nej, ale je vo výhradnej právomoci dovolacieho súdu.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľka podrobne odôvodňuje porušenie svojich označených práv namietanými postupmi a rozsudkami všeobecných súdov konštatujúc, že „postupom odvolacieho i prvostupňového súdu bola žalobcovi odňatá faktická možnosť v konaní sa účinne brániť a v súlade so zákonom uplatňovať svoje procesné práva“. V tejto

súvislosti sa sťažovateľka odvoláva aj na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) s tým, že citované judikáty podľa nej potvrdzujú v okolnostiach daného prípadu existenciu dovolacích dôvodov, o ktoré opiera podané dovolanie proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co 180/09 zo 16. septembra 2009 v spojení s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 20 C 124/2007 z 27. marca 2009.

Pokiaľ ide o konkretizáciu dôvodov voči namietaným postupom a rozhodnutiam okresného súdu a krajského súdu, sťažovateľka tvrdí, že prvostupňový súd neúplne zistil skutkový stav veci, nevykonal všetky navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Oba sudy podľa sťažovateľky vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci a odôvodnenie prvostupňového rozsudku aj odvolacieho rozsudku je neúplné, nezrozumiteľné v rozpore sa zákonnými ustanoveniami a ich správnu aplikáciou. Pochybenie odvolacieho súdu spočíva podľa názoru sťažovateľky v tom, že potvrdil rozsudok okresného súdu a neprijal jej argumentáciu o kurzových rozdieloch plynutím času ani listinné dôkazy, „z ktorých je zrejmé, že žalovaný mal vrátiť pôžičku tak, aby suma v čase poskytnutia pôžičky bola zhodná so sumou v čase vrátenia pôžičky v slovenských korunách. Kurz USD mal predstavovať pre veriteľa istotu, že nebude poškodený, a že mu bude vrátená určitá a určená suma. Odvolací súd takto sťažovateľke neposkytol právnu ochranu, naopak rozhodnutím ju odmietol, čoho výsledkom je rozhodnutie poškodzujúce sťažovateľa, a to z dôvodov, že istina, ktorá bola sťažovateľke priznaná v cudzej mene – USD – predstavuje z titulu kurzového rozdielu podstatne nižšiu sumu, aká bola sťažovateľkou odporcom poskytnutá.“.

Sťažovateľka na základe uvedených skutočností navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd H. B... postupom Krajského súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 180/09 a rozsudkom Krajského súdu Trenčín sp. zn. 5 Co 180/09 zo dňa 16. 09. 2009 a postupom Okresného súdu Trenčín v konaní

vedenom pod sp. zn. 20 C 124/2007 a rozsudkom Okresného súdu v Trenčíne sp. zn. 20 C 124/2007 boli porušené.

2. Rozsudok Krajského súdu Trenčín sp. zn. 5 Co 180/09 zo dňa 16. 09. 2009 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Trenčín sp. zn. 20 C 124/2009 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. H. B... sa priznáva finančné zadostučinenie vo výške 10.000,- € (slovom desaťtisíc EUR), ktoré je jej Okresný súd Trenčín povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Zároveň sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd uložil krajskému súdu povinnosť uhradiť jej trovy konania v sume 292,38 €.

V rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovateľka, tak ako to uvádza v sťažnosti, podala 27. novembra 2009 proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co 180/09 zo 16. septembra 2009 v spojení s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 20 C 124/2007 z 27. marca 2009 dovolanie. Okresný súd uznesením z 8. februára 2010 dovolacie konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku zastavil. Keďže sťažovateľka v priebehu plynutia lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o zastavení dovolacieho konania zaplatila súdny poplatok za dovolanie, okresný súd uznesením z 18. februára 2010 zrušil uznesenie z 8. februára 2010 o zastavení dovolacieho konania. Po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia okresného súdu z 18. februára 2010 má byť spis predložený dovolaciemu súdu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd preskúmal na predbežnom prerokovaní sťažnosť z hľadiska existencie dôvodov podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 124/2007 a jeho rozsudkom z 27. marca 2009

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02).

Podľa § 201 Občianskeho súdneho poriadku účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatoval, že sťažovateľka mala v systéme všeobecného súdnictva k dispozícii účinný opravný prostriedok na dosiahnutie nápravy namietaného porušenia svojho základného práva, ktoré bolo postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 124/2007 a jeho rozsudkom z 27. marca 2009 podľa jej názoru porušené. Týmto účinným prostriedkom bolo odvolanie, ktoré sťažovateľka podľa údajov uvedených v jej sťažnosti proti rozsudku okresného súdu v zákonnej lehote podala. Využitie tejto zákonnej možnosti účinnej ochrany základného práva sťažovateľky vylučuje prijatie sťažnosti ústavným súdom v časti smerujúcej proti označenému rozsudku okresného súdu, keďže ústavný súd môže uplatniť svoju právomoc iba vtedy, ak sťažovateľ nemal inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd odmietol sťažnosť v časti namietajúcej porušenie označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 124/2007 a jeho rozsudkom z 27. marca 2009 v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 180/09 a jeho rozsudkom zo 16. septembra 2009

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti

domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá bez ďalšieho aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Podstatou námietok sťažovateľky je právne posúdenie postupu a následného rozhodnutia krajského súdu (v spojení s postupom a rozhodnutím okresného súdu).

V danom prípade sťažovateľka akceptovala subsidiárne postavenie ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy pri ochrane základných práv a slobôd tým, že podala vo svojej veci, aj keď, ako to uvádza, iba „*v záujme svojej právnej istoty súvisiacej s rešpektovaním lehoty uvedenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde*“, dovolanie (27. novembra 2009), teda ešte predtým, ako podala sťažnosť ústavnému súdu. V okolnostiach daného prípadu sťažovateľka podaním dovolania a následným podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1

ústavy vedome vytvorila stav, keď by o jej veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (najvyšší súd ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí v tej istej veci. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľky predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu o poslednom procesnom prostriedku, ktorý bol sťažovateľkou využitý, za predčasné.

Ústavný súd sa v ostatnom období aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) odklonil od svojej predchádzajúcej judikatúry a v súčasnosti vo svojej rozhodovacej činnosti zastáva názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd už v tejto súvislosti taktiež judikoval (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Nie je preto dôvodné, aby sťažovateľ v prípade podania dovolania podal zároveň aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné, nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (porovnaj tiež rozsudok ESLP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Ak by sa ústavný súd vecne zaoberal sťažnosťou sťažovateľky pred rozhodnutím najvyššieho súdu o podanom dovolaní, mohol by neprípustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov. V prípade, že by ústavný súd čakal na rozhodnutie dovolacieho súdu,

mohlo by to viesť jednak k predĺženiu konania o sťažnosti a navádzalo by to potenciálnych sťažovateľov k obdobnému postupu, aký zvolila v okolnostiach daného prípadu sťažovateľka, t. j. k paralelnému podávaniu sťažností ústavnému súdu zároveň s podaním dovolania, čo vzhľadom na už uvedené nie je opodstatnené.

Z týchto dôvodov sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2010